

KOLLEJDA INGLIZ TILI DARS JARAYONIDA QO`LLANILADIGAN
INTERFAOL METODLAR

Yusupova Gulchehra Rixsibayevna
Mahmudova Dilrabo Zoidjonovna
Respublika musiqa va san'at kolleji

Annotatsiya: *Ushbu maqolada kollejda ingliz tili dars jarayonida qo'llaniladigan interfaol metodlar haqida bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: *interfaol, onion, yes, no*

Har qanday chet tilini o'rganishdan maqsad o'sha tilda bermalol muloqot qila olishdir. Chet tillarni o'rgatish va o'rganish uzoq va mukammal jarayon. U kishidan muntazam mehnatni va o'z ustida ishlashni talab qiladi. O'gzaki nutq malakalarni o'stirish uchun chet tillarni o'qitish jarayonida har xil interfaol o'yinlardan qo'llash chet tilini o'rganishni zerikarli emas, aksincha qiziqarli va sevimli mashg'ulotga aylantirishi aniq. Interfaol o'yinlar tilni o'rganuvchilar o'zlarini ancha erkin tutishlarini hatto uyatchan o'quvchilarni ham ushbu o'yinlarda qatnashishga undaydiinterfaol o'yinlarni ayniqsa grammatika va so'z boyligini ortirish uchun qo'llash samaralidir. Ammo bu o'yinlarni qo'llashdan oldin o'qituvchi o'quvchilarga o'yindan ko'zlangan maqsadni o'yin qoidalarni aniq tushuntirishi va o'tilayotgan mavzu bilan chambarchas bog'lashi kerak. Ushbu uslubiy tavsiyalar to'plamiga kirgan interfaol o'yinlar maktabgacha ta'lim yoki maktab o'quvchilariga o'yinlar orqali dars o'tish og'zaki nutq orqali foydali manba bo'lib xizmat qiladi, o'yinlarni qo'llash bo'yicha batafsil ko'rsatmalar berilgan. Darslarni mashg'ulotlar orqali o'rgatish qulay va qiziq bo'lib, bolalarni darsga jalb qilishga ko'mak beradi. Maqolada ingliz tili darslarida foydalanish uchun o'yinlarning bir nechta misollari keltirilgan. Ingliz tili darslarida ushbu interfaol usullardan foydalanish yanada foydali va mazmunli. Darslarda o'quvchilar tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan faol o'yinlardan foydalansangiz, darsda qo'yilgan maqsadga erishishingiz mumkin. Chet tilini o'rgatish qiyinligini bilamiz. Shuning uchun ham chet tilini o'rgatishda interfaol metodlarning o'rni katta, deb o'ylayman. Chunki bu o'quvchilarni rag'batlantirishga va o'z qiziqishlarini to'liq darslarga qaratishga majbur qiladi. Interfaol usullarga o'yinlar, qo'shiqlar, she'rlar, mashg'ulotlar kiradi. Chet tilini o'rganishdan asosiy maqsad chet elliklar bilan muloqot qilish, shuning uchun biz birinchi navbatda muloqot qobiliyatimizni oshirishimiz kerak. Buning uchun bizga interfaol usullar kerak, darslarimizda turli o'yinlar o'ynashimiz mumkin, bu o'quvchilarning barcha ko'nikmalarini oshiradi. Shuningdek, o'yinlar o'quvchilarning so'z boyligini rivojlantirish ko'nikmalarini oshiradi. Aksariyat o'quv materiallari o'yinlardan iborat emas. Menimcha, agar

sinfda o'yinlar bo'lsa, yangi mavzuni tushuntirish oson bo'ladi, chunki o'quvchining kayfiyati yaxshi bo'ladi. Talabalar kulgili narsani topsalar, ularning o'rganishlari yanada qiziqarli bo'ladi va ularning motivatsiyasi ortadi. Quyidagi qiziqarli o'yinlar ingliz tilini o'rgatishda juda ham samaralidir: 1. Guess my job. Maqsadi: turli kasblarni va ularga tegishli so'zlarni mustahkamlash. Kerakli vositalar: kasblar nomi yozilgan kartochkalar to'plami. Har xil kasblar nomi yozilgan kartochkalar konvertga solinadi. Guruhdan ko'ngilli o'quvchi chaqiriladi va bitta kartochka tanlanadi. Galma-gal o'tirgan o'quvchilar kartochkadagi yashiringan kasb qaysi ekanligini toppish uchun faqatgina umumiy (Yes/No questions) savollarni so'raydilar. Kartochkani ushlab turgan o'quvchi faqat "Yes" yoki "No" deb javob berishi mumkin. Kasb nomini birinchi bo'lib topgan o'quvchi o'rtada turgan o'quvchi o'rniga chiqadi va keying kartochkani oladi. O'yin shu tariqa davom etadi. "TENNIS" o'yini. Maqsadi: O'quvchilarning tezigini oshirish. O'yin xuddi zanjircha o'yiniga o'xshash bo'lib u faqat tanlangan mavzu doirasida bo'ladi va so'z yakuniga qarab tugallangan harfga yangi so'z aytishi lozim bo'ladi misol uchun mavzu :vegetables" bo'lsa shu mavzudan chetlashmagan holda bo'ladi. Birinchi ishtirokch "potato" desa ikkinch ishtirokchi esa oxirgi harfi 'o'ga topishi kerak bunga "onion" deb javob beradi va shu tariqa o'yin davom etadi. O'yin davomida to'xtab qolgan o'quvchi 5daqqa ichida javob qaytarmasa o'yindan chetlashtiriladi va qolgan o'quvchilar bilan o'yin davom etadi. o'yinni guruh bo'lib o'ynash o'quvchilar uchun qiziqarli bo'ladi yani 5 kishidan ortiq guruh bo'lib o'ynash. Bu o'yinda mavzuni o'zgartirish orqali ham o'ynash mumkin.

Biz bilamizki, til o'rganish qiyin ish bo'lib, ba'zan uni o'rganish jarayonida anchagina muommolar yuzaga keltirishi mumkin. Tilni tushunish va manipulyatsiya qilish uchun doimiy harakat talab etiladi. Yaxshi tanlangan o'yinlar bu jarayonda muhim sanaladi, chunki ular o'quvchilarga dam olish va shu bilan birga til ko'nikmalarini mashq qilish imkonini beradi. O'yinlar til o'rganishda juda foydali, chunki ular qiziqarli va shu bilan birga qiyin. Bundan tashqari, ular real kontekstda va o'quvchilar uchun oson bo'lgan tildan foydalanadilar. Ular, shuningdek, hamkorlikni rag'batlantiradi va oshiradi. O'yinlar barcha til ko'nikmalarida amaliyotda qo'llashni o'rgatish uchun ishlatilishi mumkin va amaliyotda qo'llanilishi mumkin. Qaysidir ma'noda, o'quvchilar o'zlari bilmagan ravishda tilni egallaydilar, chunki ularning butun diqqati shu faoliyat bilan shug'ullanadi. O'yinlar va muammolarni hal qilish faoliyati o'rtasida katta o'xshashlik mavjud. O'yinlar orqali, odatda, raqobat va g'alabaga e'tibor qaratiladi, ular shuningdek, muammolarni hal qilishning ba'zi turlarini talab qiladi. O'yinlar singari, muammolarni hal qilish faoliyati ham kommunikativ maqsadga ega. Talabalardan xulosaga kelish uchun mavjud dalillardan foydalanishni talab qiladigan savollar va o'quvchilarni ingliz tilini tushunishlarini qiziqarli qilib ko'rsatish orqali til o'rganishga yordam beradigan mantiqiy muammolarni hal qilish faoliyatining turlari bo'lib, ular real mavzuga

asoslanadi. Xayoliy vaziyatlar va ular muammolarga yechim topishlari kutiladi. O'yinlar va muammolarni hal qilish faoliyati sifatida barcha sinfdagi va darajadagi o'quvchilar uchun ishlatilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADBIYOTLAR:

1. Sultonova M. O , Ergasheva M. A.Ingliz tilini o'qitishda o'yinlarning o'rni.
2. www.ziyo.com